

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref.	Deres brev av:	Vår ref.	Emnekode	Dato
		200502195-156 LRS	SARK-2000	8 november 2007

Høringsinnspill - forslag om endret formål for barnehagen og opplæringen

Vedlagt følger høringsinnspill fra Bergen kommune vedrørende forslag om endret formål for barnehagen og opplæringen. Saken er utarbeidet av Byrådsavdeling for barnehage og skole, og er behandlet i byrådet 3.10.2007 (sak 397/07) og deretter i komite for oppvekst 08.11.2007 (sak 102/07). Høringen vil bli behandlet i bystyret 19.11.2007, og eventuelle merknader herfra vil bli ettersendt departementet.

Slik det fremgår av innstillingen under er fagkomiteens flertallsinnstilling at gjeldende formålsparagraf videreføres. Ved en inkurie er det ikke samsvar mellom punkt 1 og de øvrige to punktene (2 og 3). Dette er varslet til bystyrets kontor og vil bli rettet opp ved den endelige behandlingen i bystyret 19.11.2007.

” Komite for oppvekst behandlet saken i møtet 081107 sak 102-07 og avga følgende innstilling:

1. Bergen kommune oversender høringsuttalelse i samsvar med vedlagte saksutredning når det gjelder forslag til endret formål for barnehage og opplæringen innen høringsfristen 1. november 2007. Eventuelle merknader ettersendes.
2. Bergen kommune mener den eksisterende formålsparagraf for barnehage og opplæring bør videreføres.
3. Bergen kommune stiller seg ikke bak utvalgets konsensusforslag til formål for barnehagen (ny bestemmelse i barnehageloven § 1) og formål for opplæringen (ny bestemmelse i opplæringsloven §1-2).

Med vennlig hilsen

Anne Marit Presterud
kommunaldirektør

Merete R. Bogen
Seksjonsleder strategi og utredning

Vedlegg: Byrådssak 397/07

Dato: 27. september 2007

Byrådsak 379/07

Byrådet

Høring - forslag om endret formål for barnehagen og opplæringen

LRS SARK-2000-200502195-146

Hva saken gjelder:

Regjeringen oppnevnte ved kongelig resolusjon av 2.juni 2006 et utvalg for å gjennomgå formålsparagrafene i Barnehagelovens §1 og Opplæringsloven §1-2. Bolstadutvalget presenterte sin utredning – NOU 2007:6 *Formål for framtida* den 8.juni 2007. I utredningen fremmes det forslag om endret formål for barnehagen og endring av formålet med opplæringen. De ulike medlemmene i Bolstadutvalget har hatt ulike prinsipielle utgangspunkt, men har gjennom prosessen klart å komme fram til konsensus om formål for barnehage og formål med opplæringen.

I sitt oversendelsesbrev ber kunnskapsdepartementet om høringsinstansenes synspunkter på og vurderinger av helheten og de ulike ledd i utvalgets forslag til nye formål. Departementet ber også om synspunkter på sentrale perspektiver i utvalgets forslag til formål slik de er beskrevet i utredningen. Høringsfristen til departementet er 1.november 2007. For øvrig finnes utredningen på Regjeringen.no.

I gjeldende formål for barnehage gis det adgang for private barnehager til å reservere seg fra det kristne verdigrunnlaget i andre ledd. I tillegg gis det i gjeldende formål adgang for private barnehager og barnehager eiet av eller drevet av menigheter innen den norske kirke til å fastsette særlige bestemmelser om livssynsformål i vedtektene. Dette er ikke videreført i forslag til nytt formål, men utvalget tilrår at fritaksbestemmelsene flyttes til et annet sted i barnehageloven.

Gjeldende formål for opplæringen har i femte ledd bestemmelse om tilpasset opplæring. **Dette er ikke videreført i utvalgets forslag.** Det vises til St.meld.nr. 16 (2006-2007)...*og ingen stod igjen*, hvor det foreslås at det bør vurderes om tilpasset opplæring skal omtales særskilt i opplæringsloven. Departementet vil komme tilbake til dette i et eget høringsnotat høsten 2007.

Bolstadutvalget har analysert og vurdert de ulike delene av formål for barnehagen og formålet med opplæringen med særlig vekt på samfunnets utvikling med økt internasjonalisering og

mangfold, endringene i utdanningssystemet, formuleringen knyttet til det kristne verdigrunnlaget og menneskerettighetene.

Utvalget har videre lagt opp til at formålene for barnehagen og opplæringen sees i sammenheng, og har derfor så langt som mulig valgt en felles framstilling av vurderinger og begrunnelser.

Utvalget har gjennom sitt arbeid kommet til konsensus om et forslag til formål for barnehage og formål for opplæringen som

- er mer framtidstettet og bedre tilpasset samfunnsutviklingen men som likevel lar seg kombinere med en historisk og kulturell forankring
- har et verdigrunnlaget som uttrykkes likt i begge formålene
- tar utgangspunkt i at barnehagen, skolen og lærebedriften består av likeverdige og selvstendige individer i et fellesskap som bygger på noen grunnleggende verdier flest mulig kan slutte opp om uavhengig av religiøs, livssynsmessig, kulturell og nasjonal tilhørighet
- er forankret i menneskerettslige verdier og som kan være retningsgivende for at menneskerettighetene etterleves i barnehage og grunnopplæringen.

Utvalgets forslag til nytt formål for barnehagen – ny § 1 i Barnehageloven:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på respekt for menneskeverdet, på åndsfrihet, nestekjærighet, likeverd og solidaritet, slik disse grunnleggende verdiene kommer til uttrykk i kristen og humanistisk tradisjon, i ulike religioner og livssyn, og slik de er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på naturen og hverandre. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillitt og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trykt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Utvalgets forslag til nytt formål for opplæringen – ny §1-2 i Opplæringsloven:

Opplæringa i skole og lærebedrift skal opne dører mot verda og framtida og gi elevane historisk og kulturell innsikt. Ho skal byggja på respekt for menneskeverdet, på åndsfridomt, nestekjærleik, likeverd og solidaritet, slik desse grunnleggjande verdiane kjem til uttrykk i kristen og humanistisk tradisjon, i ulike religionar og livssyn, og slik dei er forankra i menneskerettighetane. Opplæringa skal fremje demokrati, likestilling og vitenskapleg tenkjemåte.

Elevane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og i fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaperglede, engasjement og utforskartrang. Elevane skal lære å tenkje kritisk, handle etisk og ta økologisk ansvar. Dei skal ha medansvar og høve til medverknad.

Skole og lærebedrifta skal møte elevane med tillitt og krav, og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

Skolen skal samarbeide med heimen.

Begrunnelse for fremleggelse til bystyret

Byrådets fullmakter § 5 vedtatt av bystyret 24.04.2006, sak 102: "Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret".

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Bergen kommune oversender høringsuttalelse i samsvar med vedlagte saksutredning når det gjelder forslag til endret formål for barnehage og opplæringen innen høringsfristen 1. november 2007. Eventuelle merknader ettersendes.
2. Bergen kommune stiller seg bak utvalgets konsensusforslag til formål for barnehagen (ny bestemmelse i barnehageloven §1) og formål for opplæringen (ny bestemmelse i opplæringsloven §1-2).

Monica Mæland
byrådsleder

Hans-Carl Tveit
byråd for oppvekst

Saksutredning:

Høring om forslag til endret formål for barnehagen og opplæringen.

Bakgrunn

Gjeldende formålsparagrafer i barnehageloven og opplæringsloven:

Lov om barnehager (barnehageloven) av 17.juni 2005 nr 64

§1 Formål:

Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.

Barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier.

Eiere av private barnehager kan i vedtektene bestemme at andre ledd ikke skal gjelde.

Private barnehager og barnehager eiet eller drevet av menigheter innen Den norske kirke kan i vedtektene fastsette særlige bestemmelser om livssynsformål.

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) av 17. juli 1998 nr 61

§ 1-2. Formålet med opplæringa:

Grunnskolen skal i samarbeid og forståing med heimen hjelpe til med å gi elevane ei kristen og moralsk oppseding, utvikle evnene og føresetnadene deira, åndeleg og kroppsleg, og gi dei god allmennkunnskap, slik at dei kan bli gagnlege og sjølvstendige menneske i heim og samfunn.

Den vidaregåande opplæringa skal ta sikte på å utvikle dugleik, forståing og ansvar i forhold til fag, yrke og samfunn, og hjelpe elevane, lærlingane og lære kandidatane i deira personlege utvikling. Den vidaregåande opplæringa skal vere med på å utvide kjennskapet til og forståinga av dei kristne og humanistiske grunnverdiane, den nasjonale kulturarven vår, dei demokratiske ideane og den vitskaplege tenkjemåten og arbeidsmåten.

Opplæringa i grunnskolen og den vidaregåande opplæringa skal fremje menneskeleg likeverd og likestilling, åndsfridom og toleranse, økologisk forståing og internasjonalt medansvar.

Opplæringa skal leggje eit grunnlag for vidare utdanning og for livslang læring og støtte opp under eit felles kunnskaps-, kultur- og verdigrunnlag og eit høgt kompetansenivå i folket.

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidaten.

Det skal leggjast vekt på å skape gode samarbeidsformer mellom lærarar og elevar, mellom lærlingar, lære kandidatar og bedrifter, mellom skole og heim, og mellom skole og arbeidsliv. Alle som er knytte til skolen eller til lærebedriftene, skal arbeide for å hindre at elevar, lærlingar og lære kandidatar kjem til skade eller blir utsette for krenkjande ord eller handlingar.

Bolstadutvalgets mandat og begrunnelser for utvalgets forslag til formål for barnehagen og formål for opplæringa

Formålsparagrafen i opplæringsloven har lenge vært omdiskutert, først og fremst på grunn av formuleringen ”grunnskolen skal i samarbeid og forståing med heimen hjelpe til med å gi elevane ei kristen og moralsk oppseiing.” Bestemmelsen som gjelder den vidaregåande opplæringa har vært mindre omstridt. Ordlyden i Barnehagelovens formålsparagraf om at

”barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier” har også vært omdiskutert. De endringer i formålet som har vært gjort har stort sett vært tilføyelser av nye moment eller endringer i ordlyden. Verdikommisjonen tok i 2000 til orde for en organisert religions- og livssynsdialog, og formålet ble i den forbindelse drøftet og også foreslått endret uten at dette ble gjort. I forbindelse med evalueringen av KRL-faget i 2000 uttalte Utdannings- og forskningsdepartementet at dersom formålsparagrafen skulle tas opp til nærmere vurdering måtte det være i en annen og bredere sammenheng enn bare i forhold til KRL-faget.

En modernisering av formålene med barnehagen og formål for opplæringen innebærer å ta på alvor utfordringer og muligheter som et moderne samfunn står overfor når det gjelder mangfold og pluralitet. Mandatet til Bolstad-utvalget har vært å analysere og vurdere de ulike delene av formål for barnehagen og formålet med opplæringen med særlig vekt på

- ▲ samfunnets utvikling med økt internasjonalisering og mangfold
- ▲ endringene i utdanningssystemet
- ▲ formuleringen knyttet til det kristne verdigrunnlaget
- ▲ menneskerettighetene.

Utvalget har videre lagt opp til at formålene for barnehagen og opplæringen sees i sammenheng, og har derfor valgt en felles framstilling av vurderinger og begrunnelser så langt som mulig.

▲ Utviklingen i samfunnet – økt pluralisme

Det har skjedd gjennomgripende endringer siden begynnelsen av 1970-tallet som har gitt større pluralisme på de fleste av samfunnets områder.

- Økt innvandring og demografiske endringer. Norge har fått en mer sammensatt befolkning og færre unge. I 2006 utgjorde innvandrerbefolkningen¹ i Norge 387000 personer (8,3 %), noe som bidrar sterkt til den netto befolkningstilveksten. Den demokratiske utviklingen går i retning av flere gamle og færre barn og unge, flere bor i byer og færre i distriktene. De aller fleste barnehager, skoler og lærebedrifter har i dag barn og unge med ulik religiøs, livssynsmessig, kulturell og etnisk bakgrunn.
- Vi har i tillegg fått en *forlengt barne- og ungdomstid* sammenlignet med tidligere generasjoner, og barnehage og skole/opplæringen griper inn i barn- og unges liv i en mye lengre tidsperiode enn tidligere
- Det norske samfunn rommer og aksepterer i dag *større variasjoner i samlivs- og familieformer*. Gjennom de siste 20-30 årene har familien skiftet karakter, både når det gjelder størrelse, sammensetning, oppgaver og ”indre liv”. Utdanningsrevolusjonen og økt likestilling har gjort det like vanlig for kvinner som menn å delta i arbeidslivet. I de familier der begge foreldrene – eller aleneforsørgeren – er i arbeid, er deler av ansvaret for tilsyn, oppdragelse og omsorg for barna overført til samfunnsinstitusjonene barnehage og skole. Førskolelærere og lærere utfører oppgaver som før var ivaretatt av hjemmet.

---

¹ Innvandrerbefolkning: personer født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og de barna slike innvandrerpar får etter ankomst Norge (etterkommere).

Bolstad-utvalget mener at formålene må gjenspeile samfunnsutviklingen på en slik måte at barnehage, skole og lærebedrift ikke bare skal påvirkes av, men selv være med å påvirke livsvilkår og samfunnsutvikling både i og utenfor Norge.

▲ **Endringer og utvikling i utdanningssystemet**

For å møte utfordringene i et postindustrielt samfunn- og yrkesliv er utdanningens rolle blitt vektlagt stadig sterkere. Det har foregått en utdanningsrevolusjon i Norge; de aller fleste begynner i videregående opplæring og antallet som tar høyere utdanning er stadig økende. Det stilles i dag helt andre krav til formell utdanning, hvor vi har fått et kompetansebasert arbeidsliv.

- Utviklingen i utdanningssystemet. Fra 1945 og fram til i dag viser utviklingen et utdanningssystem der grunnskolen og videregående opplæring er blitt stadig tettere sammenvevd, og opplæringen er da også hjemlet i felles lov og samordnet gjennom forskrifter for innhold og struktur. **Utvaglet mener av denne grunn at et nytt formål for opplæringen skal ha felles formulering for hele opplæringsløpet.** I etterkrigstiden er også båndene mellom kirke og skole svekket gradvis. Grunnskolen har ikke lenger ansvar for dåpsopplæringen og kirken har ikke tilsynsrett over grunnskolens virksomhet. **Etter utvalgets oppfatning er tiden inne for å endre formuleringen om kristen og moralsk oppseiing i grunnskolelovens §1-2.** Opplæring i kristendom er blitt supplert med kunnskap om andre religioner og livssyn. Disse endringene har til nå blitt synliggjort i formålsparagrafen ved tilføyelser av nye elementer, noe som etter utvalgets mening har ført til et langt og oppramsende formål som er tungt å lese. **Bolstad-utvalget mener at et nytt formål må være mer kortfattet og enklere å lese.**
- Utviklingen av barnehagen. Barnehagen er en ung institusjon i Norge. Fra å være et tilbud til de få, er barnehagen nå i ferd med å bli et tilbud til alle barn i alderen ett til og med fem år. Regjeringen har også bebudet at den vil innføre en barnehagerett. Barnehagens betydning for barns utvikling og vekst er dokumentert gjennom både internasjonal og norsk forskning. Barnehagen har tradisjon for en helhetlig tilnærming til barns utvikling og for å ivareta deres behov for omsorg, lek, utdanning og læring. **Utvalget mener at en nytt formål for barnehagen skal bidra til å videreføre denne tradisjonen. At de fleste barn under opplæringspliktig alder går i barnehagen, gir etter utvalgets vurdering økt behov for et inkluderende og samlende formål for barnehagen der barnehagens pedagogiske mandat tydeliggjøres i formålet.** I gjeldende formålsparagraf er samarbeidet mellom barnehagen og hjemmet avgrenset til at barnehagen skal *hjelp til med å gi barnet en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier*. I 1970 og –80 årene var det tidvis debattert om oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier skulle hjemles i formålet, og debatten kom opp igjen under høringen til utkast til ny lov om barnehager i 2004. I en OECD-rapport (*Starting strong*) fra 2001 ble det påpekt at formuleringen var problematisk. Utvalget ser det som ønskelig at et nytt formål for barnehagen får verdiformuleringer som harmonerer med de menneskerettlige krav slik disse er formulert i menneskelige konvensjoner (se mer under avsnittet om menneskerettighetene).

▲ Det kristne verdigrunnlaget

Fra og med byskoleloven av 1848 har skolen i Norge vært pålagt å hjelpe hjemmet med å gi elevene en kristen oppdragelse, bl.a. gjennom samarbeid med kirken om konfirmasjonsundervisningen. Gjeldende formål for barnehagen, grunnskolen og videregående opplæring uttrykker alle et kristent verdigrunnlag, men på ulike måter gjennom den sterke forankringen både barnehagen og opplæringen har i det kristne verdigrunnlaget og i ideer og tradisjoner i samfunnet.

- Barnehagen. Da barnehagen fikk sin første lov i 1975 var det kristne verdigrunnlaget ikke omtalt i formålet. Gjeldende formulering i § 1 kom inn ved revisjon av loven i 1983, og opprettholdt ved endringene i Barnehageloven både i 1995 og 2005. Det kom få kommentarer til formålsparagrafen i forbindelse med høringen til ny barnehagelov i 2005, og flertallet i Stortinget sluttet seg også til regjeringens forslag om å videreføre den kristne formålsformuleringen. Det ble holdt fram at det var naturlig at barnehagen og grunnskolen skal ha felles verdigrunnlag, men fremhevet at bestemmelsen måtte tolkes og praktiseres slik at den ikke kom i strid med Norges menneskerettslige forpliktelser. Ved gjennomgang av læreplaner og rammeplaner har det blitt lagt stor vekt på tolkning, hvor hensynet til hjemmenes ulike religiøse og livssynsmessige tilknytning kommer til uttrykk. I rammeplan for barnehager vises det bl.a. til at de verdiene det refereres til som grunnleggende kristne verdier, har allmenn karakter og gjenfinnes i andre religioner og livssyn.

I gjeldende formål for barnehagene gis det adgang for private barnehager til å reservere seg fra det kristne verdigrunnlaget i andre ledd. I tillegg gis det i gjeldende formål adgang for private barnehager og barnehager eiet eller drevet av menigheter innen den norske kirke til å fastsette særlige bestemmelser om livssynsformål i vedtektene. **Dette er ikke videreført i forslaget til nytt formål, men utvalget tilrår at fritaksbestemmelsene flyttes til et annet sted i barnehageloven.**

- Grunnopplæringen. I 1993 ble Generell del av læreplanverket fastsatt som forskrift til opplæringsloven; gjeldende for grunnskole, videregående opplæring og voksenopplæring. Her tolkes og utdypes formålsparagrafen til at ”*oppfostringen skal baseres på grunnleggende kristne og humanistiske verdier*” knyttet til begreper som toleranse, nestekjærlighet, håp, likeverd, menneskerettigheter, likestilling, solidaritet mv. Formålets formulering om *kristen og moralsk oppseing* har likevel vært gjenstand for kritikk, både nasjonalt og internasjonalt. Kritikken har bl.a. påpekt at formålet kan være i strid med Norges menneskerettslige forpliktelser, i første rekke foreldrenes oppdragerrett samt tros- og livssynsfrihet. I tillegg har det blitt påpekt at formålet kan gi grunnlag for ulik praksis både fra skole til skole og i den enkelte skole.

▲ Menneskerettighetene

Norge er bundet av en rekke folkerettslige konvensjoner som skal sikre menneskerettighetene, herunder tanke-, samvittighets- og religionsfrihet, og som forbyr diskriminering på grunnlag av etnisitet, religion, livssyn med mer, jfr. Grunnloven § 110c. Det har flere ganger blitt stilt spørsmål ved om verdiformuleringene i gjeldende formålsparagrafer er i overensstemmelse med menneskerettighetene. For utvalget har forutsetningen vært at formålene ikke bare skal være utformet i tråd men menneskerettslige krav, men at de skal være forankret i menneskerettslige verdier og være retningsgivende for at menneskerettighetene etterlevs i barnehagen og grunnopplæringen.

Da KRL-faget ble innført som obligatorisk fag i grunnskolen i 1997 var formålet at det nye faget å skape en felles arena for elever med ulik religiøs bakgrunn. Faget skulle gi kunnskap om religioner og livssyn, og ikke opplæring i en bestemt tro. KRL-fagets obligatoriske karakter, kombinert med svært begrenset og uklar adgang til fritak som har gjort det kontroversielt.

På denne bakgrunn – og etter en rekke råd, tilbakemeldinger og innspill – har utvalget forsøkt å fremme forslag til formål for barnehage og formål for opplæringen som

- er mer framtidstettet og bedre tilpasset samfunnsutviklingen men som likevel lar seg kombinere med en historisk og kulturell forankring
- har et verdigrunnlaget som uttrykkes likt i begge formålene
- tar utgangspunkt i at barnehagen, skolen og lærebedriften består av likeverdige og selvstendige individer i et fellesskap som bygger på noen grunnleggende verdier flest mulig kan slutte opp om uavhengig av religiøs, livssynsmessig, kulturell og nasjonal tilhørighet
- er forankret i menneskerettslige verdier og som kan være retningsgivende for at menneskerettighetene etterleves i barnehage og grunnopplæringen.

Norge i et internasjonalt perspektiv

Norden skiller seg ut fra det meste av Europa gjennom å ha nasjonale formålsparagrafer som gjelder det meste av skolevesenet. I de land der de fleste skolene er private (f.eks Nederland og Irland) er formålene formulert for den enkelte skole. Norge skiller seg ut både i nordisk og europeisk sammenheng ved at formålet med opplæringen knytter verdigrunnlaget eksplisitt til kristendom. Utenom Island er det ingen av de andre landene i Norden som har referanse til religion generelt eller til kristendom særskilt i formålet.

De nordiske landene er relativt like på mange områder, og utvalget mener at det er naturlig at det ved revisjon av gjeldende norske formålsparagrafer tas med i betraktningen hvordan formålene er formulert i de andre nordiske landene.

Fra primærstandpunkt til konsensus – de ulike syn innen utvalget

Proessen fram til et konsensusforslag innebærer at Bolstadutvalgets medlemmer har erkjent ulike prinsipielle standpunkt som utgangspunkt for dialog. De fleste er enige om det meste, men ikke alle er enige om alt. For å tydeliggjøre denne prosessen vises det til de til sammen 14 medlemmenes ulike prinsipielle utgangspunkt :

- 8 utvalgsmedlemmer gikk primært inn for formålsparagrafer for barnehage og opplæring som ikke henviser til tros- eller livssyn. Hovedbegrunnelsen var ønsket om å sikre best mulig kår for tanke- og religionsfriheten for barn og unge i skoler og barnehager. Skolen skal primært være en utdanningsinstitusjon, ikke en institusjon som direkte eller indirekte skal bedrive opplæring til en bestemt tro. De 8 utvalgsmedlemmene ønsket primært ikke at en religiøs tradisjon skulle løftes inn i formålsparagrafen og dermed gis en særstatus på bekostning av andre religiøse tradisjoner. Når de 8 utvalgsmedlemmene likevel stiller seg bak konsensusforslaget er det fordi det felles forslag til formålsparagrafer er formulert på en måte som relaterer verdigrunnlaget både til ulike religioner og livssyn, og til menneskerettighetene.
- 3 utvalgsmedlemmer ønsket primært å få markert sterkere de ”grunnleggende verdier i kristen og humanistisk tradisjon” som den kulturelle basis for virksomheten, å tydeliggjøre foreldrenes ansvar for oppdragelse og opplæring ved

å få dette fram tidlig i teksten samt å markere tydelig at mangfoldet i samfunnet må være tydelig i skolen ved at den enkeltes overbevisning respekteres. Når de 3 utvalgsmedlemmene støtter konsensusforslaget er det fordi dette til en viss grad ivaretar disse utvalgsmedlemmenes primærstandpunkt; ved at det tydeliggjøres i teksten hvilken kulturtradisjon som skal være den primære basis for skolens virksomhet.

- De 3 siste utvalgsmedlemmene har et primærstandpunkt som i innhold samsvarer med konsensusforslaget.

Bergen kommunenes synspunkter på det framlagte forslag til formål for barnehagen og opplæringen

Bergen kommune ønsker å stille seg bak konsensusforslaget om endret formål for barnehage og endring av formålet med opplæringen. En vil spesielt markere viktigheten av at formålene gjenspeiler samfunnsutviklingen på en slik måte at barnehage, skole og lærebedrift ikke bare skal påvirkes av, men selv være med å påvirke livsvilkår og samfunnsutvikling både i og utenfor Norge.

Barnehagene har fått en langt viktigere rolle i dagens samfunn, ved at de fleste barn under opplæringspliktig alder går i barnehage. Bergen kommune er enig med utvalget i at det av denne grunn er økt behov for et inkluderende og samlende formål for barnehagen der barnehagens pedagogiske mandat tydeliggjøres i formålet.

Bergen kommune støtter også tanken om at et nytt formål for opplæringen skal ha felles formulering for hele opplæringsløpet, og at det bør være mer kortfattet og enklere å lese.

En vil videre framheve viktigheten av at formålene ikke bare er utformet i tråd med menneskerettslige krav, men at de skal være forankret i menneskerettslige verdier og være retningsgivende for at menneskerettighetene etterleves i barnehagen og grunnopplæringen.